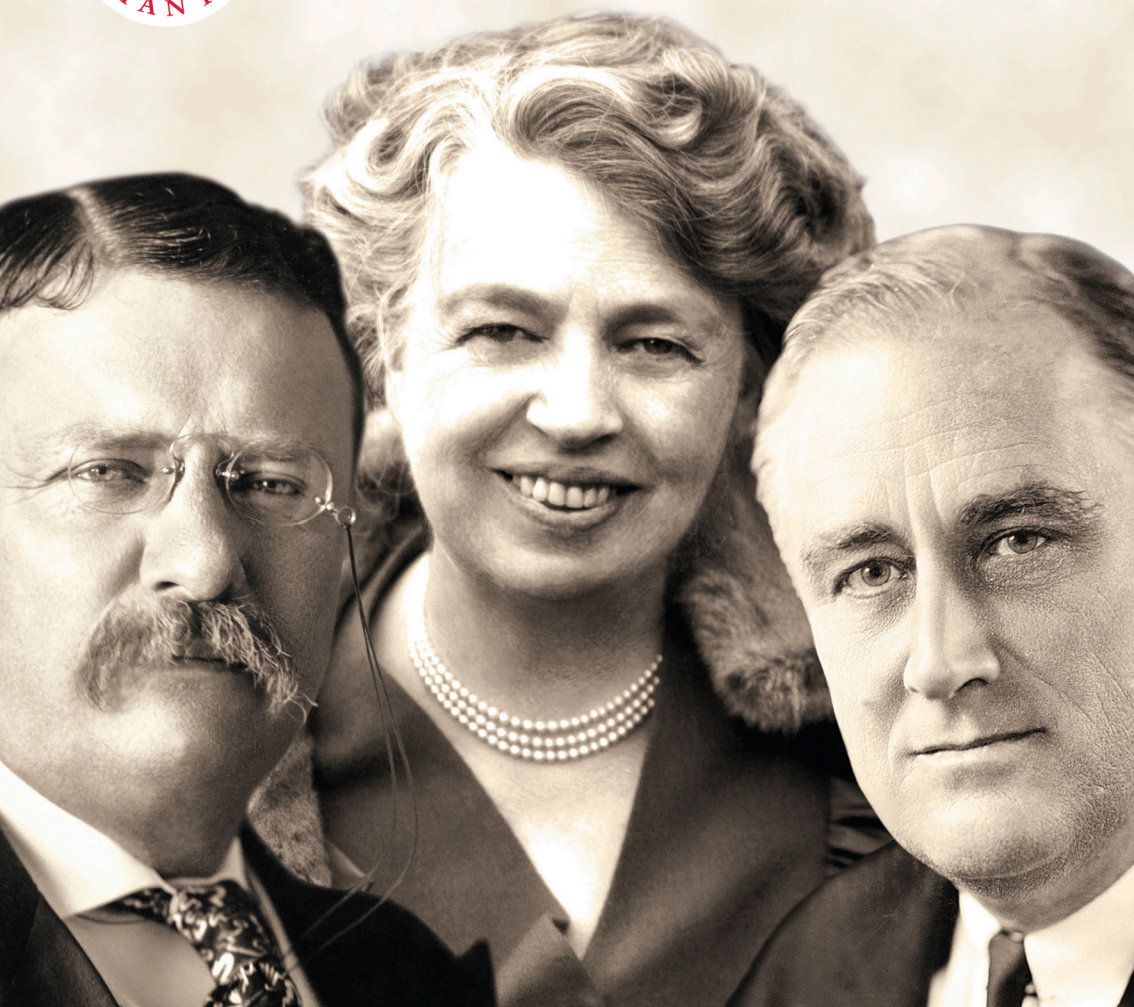

FRANS VERHAGEN

DE ROOSEVELTS

Vormgevers van de *American Century*

‘Er is geen auteur die zo inzichtelijk en tegelijk zo aanstekelijk over
Amerika schrijft.’ – *Liberales*

Frans Verhagen

DE ROOSEVELTS

Vormgevers van de
American Century

Uitgeverij Omniboek

Inhoud

Inhoud	5
Voorwoord	7
Introductie: een societybruiloft	12
HOOFDSTUK 1	
1858-1879, de Roosevelts uit New York	15
HOOFDSTUK 2	
1880-1889, Theodore ontdekt de politiek	29
HOOFDSTUK 3	
1890-1901, Theodore doet zich gelden	57
HOOFDSTUK 4	
1901-1904, Theodores eerste termijn	87
HOOFDSTUK 5	
1905-1909, Theodores tweede termijn	109
HOOFDSTUK 6	
1909-1920, Theodore down, Franklin up	127
HOOFDSTUK 7	
1921-1933, Franklin en Eleanor	153

HOOFDSTUK 8	
1933-1936, Franklins eerste termijn	171
HOOFDSTUK 9	
1937-1940, Franklins tweede termijn	193
HOOFDSTUK 10	
1941-1945, de oorlogsjaren	211
HOOFDSTUK 11	
1945-1962, First Lady of the World	241
Epiloog	253
Gebruikte literatuur	263
Illustratieverantwoording	269
Register	270

Voorwoord

In het tijdperk van Donald Trump is eens te meer duidelijk dat de American Century ten einde is gekomen. Het Amerika dat daarvoor verantwoordelijk was, het Amerika dat de twintigste eeuw domineerde, werd vormgegeven door Theodore Roosevelt, de eerste moderne president, en uitgebouwd door Franklin Roosevelt, geholpen door Eleanor, diens invloedrijke echtgenote. De veranderingen zijn maar al te voelbaar en dat maakt het een goed moment om terug te kijken op die American Century, ons te realiseren hoe bijzonder die Roosevelts waren. Als een land de leiders krijgt die het verdient dan kreeg Amerika meer dan zijn verdiende loon. Het is dezer dagen niet populair om individuele personen te grote invloed toe te dichten, en natuurlijk is geschiedenis niet enkel de geschiedenis van grote mannen. Maar er zijn mensen die wel degelijk het verschil maakten. De Roosevelts bewijzen het en dit boek wil hen, voor het eerst in het Nederlandse taalgebied, gezamenlijk behandelen als architecten van die voorbije American Century.

Voor de meeste Europeanen is Theodore Roosevelt een onbekende. Voor sommige Nederlanders is hij weliswaar verbonden met Middelburg en Zeeland, zij het vaag, maar verder is hij enkel een van die vele Amerikaanse presidenten. Voor zover ik weet is er in het Nederlands geen biografie beschikbaar van de zesentwintigste president. Over Franklin Roosevelt is meer geschreven en de oorlogspresident is hier uiteraard bekender dan zijn verre oom. Maar ook hier is het Nederlandstalige materiaal beperkt tot een gedeeltelijke biografie door Alfons Lammers. Over Eleanor werd nog niet zo lang

geleden een biografie gepubliceerd door Ingrid Baraitre, maar het is mijn overtuiging dat Eleanor beter tot haar recht komt in de context van haar oom Theodore en haar echtgenoot Franklin. Gegeven deze achtergrond van de American Century was het mijn doelstelling om deze drie Rooseveltts in een gezamenlijk portret te vangen. Er zijn Amerikaanse voorbeelden van een dergelijke onderneming, maar geen daarvan vond ik bevredigend voor een Europees lezerspubliek.

Uiteraard is een boek over de Rooseveltts een boek over de Amerikaanse geschiedenis, de ontwikkeling van een land dat we goed denken te kennen maar dat zo veel geheimen herbergt dat ook dit boek vaak een eyeopener zal blijken. Zowel Theodore als Franklin, en Eleanor in een andere rol, realiseerden zich wat de zwaktes van Amerika waren, de risico's van precies die factoren die Amerika sterk maakten. Het waren deze rijke aristocraten die zagen hoe een onbeperkt industrieel kapitalisme de democratie bedreigde, de waarden die Amerika claimde te vertegenwoordigen ondermijnende. Theodore zag dat de kortzichtige hebzucht van de elite en de wrede uitbuiting van burgers zonder keuzes alles wat Amerika groots maakte erodeerde. Franklin formuleerde, als niemand voor hem, het verband tussen vrijheid en winst, onderdrukking en plunderen. Het moderne leven, stelde hij, dreigde werkende mensen gevangen te zetten in een nieuw soort slavernij. Het leek alsof ze via het democratische politieke systeem hun eigen lot konden bepalen, maar ondertussen hield het een economisch systeem in stand dat de massa elke keuzevrijheid in hun leven ontzegde. De jaren 1890 en de jaren 1930 staan dicht bij ons dan we graag zouden denken, de lessen van de Rooseveltts zijn actueler dan we zouden wensen.

Persoonlijk ben ik altijd geïntrigeerd geweest door Theodore Roosevelt. Kijk naar de foto's van een campagne voerende TR en je wordt al bijna deel van het enthousiaste publiek. Ik stelde me Roosevelt voor als iemand die iedere ochtend boven aan de trap van het Witte Huis stond, zich in de handen wrijvend en uitroepend: 'Wat zullen we vandaag weer eens gaan doen?' Het prototype van een activisti-

sche politicus. De man was een stuiterbal, vol energie. Precies het soort president dat Amerika nodig had toen het negentiende-eeuws roverkapitalisme het land verdeelde en de wereld kennismaakte met economisch gezien het sterkste land.

Een diepere studie van de man zet bij dat beeld behalve uitroep-tekens een flink aantal vraagtekens. Dat is het mooie van een biografisch onderzoek: je ziet de beste en de slechtste kanten van het onderwerp, en alles er tussenin – wat natuurlijk het meeste is. Ik had niet gedacht dat ik af en toe aan een latere president moest denken als Theodore er weer eens overdreven in ging, zich niet stoorde aan regels of hiërarchie, regelmatig naar het westen afreisde om zich te herpakken, alles omzette in een persoonlijke vete. Tegelijkertijd was ik nog meer onder de indruk van de mate waarin TR Amerika bij zijn lurven pakte en de twintigste eeuw insleepte.

Iets soortgelijks deed zich voor bij het beschrijven van Franklin Roosevelt's presidentschap. Hem bestudeer ik al sinds ik in het presidentschap geïnteresseerd raakte, ver terug, in de jaren van Richard Nixon en *the imperial presidency*. In termen van grootsheid kan in de twintigste eeuw niemand in FDR's schaduw staan. Hij was precies wat het land nodig had tijdens de Grote Depressie en wat de wereld nodig had tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij zou laten zien dat karakter, persoonlijkheid en optimisme in presidenten minstens zo belangrijk zijn als ervaring en deskundigheid. Ook bewees hij dat psychologie een belangrijke invloed heeft in het economisch leven van een land, zelfs van de wereld, wellicht zelfs de belangrijkste factor is. Zijn persoonlijkheid was in belangrijke mate beïnvloed door de polio die hij als veelbelovend politicus in 1921 had opgelopen. 'Als je twee jaar in bed gelegen hebt, proberend je kleine teen te bewegen,' zei Franklin, 'dan lijkt alles verder gemakkelijker.' Geloof het maar niet. Gemakkelijk was het nooit maar het is deel van FDR's magie dat het er zo uitzag.

Tegelijkertijd was Franklin Roosevelt controversieel. Dat hij de zakenwereld tot zijn vijand maakte was geheel voorspelbaar. Dat overkwam en overkomt iedereen die beperkingen wil opleggen aan

de ongebreidelde markt, aan ondernemingen die geen maatschappelijke verantwoordelijkheid tonen. Franklin redde Amerika van zijn excessen, gaf het weer vertrouwen in zichzelf en werd daarvoor door de kiezers rijkelijk beloond, met name in 1936. Gedurende de hele jaren dertig werd hij ook gehaat door een groot deel van het land. De polarisatie die we tegenwoordig kennen is Amerika niet vreemd. Zelfs een deel van zijn coalitie, de racistische Democraten in het zuiden, steunde hem alleen maar omdat ze de hulp die de federale overheid bood niet konden weigeren en omdat die overheid beloofde hun abjecte Amerikaanse apartheid niet aan te tasten. Ondernemers en bankiers accepteerden de hulp die ze nodig hadden om te overleven en keerden zich vervolgens tegen Roosevelt. Dat klinkt allemaal bekend en de crisis van 2008 heeft de neiging op te duiken in de vergelijking. De geschiedenis heeft een neiging zich te herhalen, de tweede keer niet altijd als een farce.

Roosevelt schakelde een niveau hoger toen de wereld ontplofte in nationalisme en geweld. Hij stuurde een onwillig Amerika met trefzekere hand naar zijn uiteindelijke verantwoordelijkheid om de dictators een halt toe te roepen. Tot Pearl Harbor plaats had was ook dat controversieel. America Firsters en andere isolationisten moesten er niets van hebben. Roosevelt hield hen op afstand, begeleidde Amerika naar deelname aan de oorlog en leidde de bondgenoten, inclusief de Sovjet-Unie, naar een overwinning en hij zette een wereldorde in de steigers die tot voor kort onomstreden was. Zijn echtgenote was in dat alles zijn onmisbare compagnon. Zij hielp hem president worden, zij hield hem scherp, zij daagde uit en na zijn dood zette ze zich in voor die wereldorde. Eleanor werd de First Lady van de wereld.

De meeste biografen van Theodore en Franklin Roosevelt zijn veel-schrijvende historici die het niet laten bij één president (ik weet uit eigen ervaring hoe dat gaat). Ik denk aan vlotte schrijvers als H.W. Brands, Jean Edward Smith, Evan Thomas, Doris Kearns Goodwin, Robert Dallek, Geoffrey Ward en Stephen Ambrose. Als je ze allemaal leest, en dan nog enige tientallen boeken die dieper graven, nieuwe

perspectieven openen of details uitlichten, dan is op een zeker moment het beeld compleet. Een nieuwe schrijver voegt dan niets toe.

Ik heb niet de pretentie dat wel te doen. Dit boek is het door mij hervertelde verhaal van deze drie mensen, met het oog op een Europees gehoor en met mijn eigen voorkeuren en opinies. Zoals ik eerder met Lincoln meeliep en de Kennedy's bestudeerde, de Founding Fathers probeerde te volgen en het moderne presidentschap analyseerde, zo heb ik nu deze bijzondere mensen, deze Roosevelt, uitgebreid bekeken. Ik heb meningen over hen gevormd die ik eerst niet had of in ondoordachte vorm, of waarin ik juist voorheen helemaal tegengesteld stond. Dat is het mooie van zo'n lange studie, je blijft leren.

Schrijven is schrappen en een behapbaar boek eist dat je keuzes maakt, niet ieder detail belicht, niet iedere anekdote de moeite waard vindt. Veel gebeurtenissen in deze jaren die de twintigste eeuw vormgaven verdienen een apart verhaal, maar ik wilde een verhaal vertellen dat ze verbond. Pearl Harbor en D-day zijn door geweldige schrijvers uitvoerig en gedetailleerd belicht en dat geldt ook voor de kleinste details van Theodores en Franklins presidentschap. Ik denk dat deze twee superieure politici, deze drie complexe karakters bepalend waren voor de American Century, die nu op zijn einde loopt. Om te begrijpen hoe die eeuw tot stand kwam en, verrassend genoeg, ook om te begrijpen hoe zeer herkenbare Amerikaanse eigenschappen die eeuw tot zijn einde brengen, zijn de Roosevelt onmisbaar. Ik hoop dat de lezer dat ook kan concluderen ook al hoeft zij het niet eens te zijn met elk van mijn oordelen.

Een praktisch punt: ik heb de varianten van de Rooseveltnamen, inclusief de afkortingen, TR, FDR en ER, door elkaar gebruikt, dat wil zeggen waar ik de een in de tekst beter vond passen dan de ander – altijd zorgend dat er geen twijfel over kon bestaan wie het onderwerp was. Als er consistentie in zit dan is het er een die puur gevoelsmatig was.

Introductie: een societybruiloft

Glunderend stapte president Theodore Roosevelt naar voren, stralend middelpunt van de societybruiloft die zich op 17 maart 1905 in New York ontrolde. Aan zijn arm had hij zijn nicht Eleanor Roosevelt, de dochter van zijn tragisch overleden broer Elliott. De rijzige gestalte van de bruid benadrukte de compacte gedrongenheid van de president, die als altijd de indruk wekte van een gespannen veer die elk moment kon losschieten. Een uur tevoren had Roosevelt nog meegelopen in de rumoerige St. Patrick's Day Parade elders in de stad. Deze late namiddag leverde Theodore, door bijna iedereen TR genoemd, Eleanor af bij de bruidegom, Franklin Roosevelt, telg van een andere tak van de Rooseveltfamilie. Met de kin licht omhoog, een wat hautain ogend zelfvertrouwen uitstralend, stond de lange, slanke en aantrekkelijke jongeman op zijn bruid te wachten.

Hier waren drie persoonlijkheden tesamen die de nog maar net begonnen twintigste eeuw zouden vormgeven. Ook aanwezig waren drie andere Roosevelts die daarbij ondersteunende rollen vervulden. Zo was daar prominent en massief Sara Delano Roosevelt, de moeder van de bruidegom, sinds vijf jaar weduwe en onwillig om haar enig kind los te laten. Een van de bruidsmeisjes was Alice Lee Roosevelt, de dochter van de president uit zijn eerste huwelijk. De wereldwijze en recalcitrante Alice, een leeftijdsgenote van Eleanor, geloofde dat haar vader meer van Eleanor hield dan van haar. Tot slot was er Edith Kermit Roosevelt, de kordate echtgenote van de president, de enige die Theodores luidruchtige uitbundigheid met een woord of een gebaar kon intomen. Tegen nicht Eleanor kon de

meestal warme Edith verrassend formeel en koel zijn, niemand wist precies waarom.

Eleanors ouders waren overleden nog voor ze tien was, beide onder dramatische omstandigheden. Oom Theodore had altijd een zwakke plek gehad voor de eenzame, veel te serieuze dochter van zijn broer. Toen Eleanor haar verloving aankondigde had Roosevelt aan Franklin geschreven: 'Ik houd van Eleanor alsof ze mijn eigen dochter was; en ik mag jou, en vertrouw je, en geloof in je.'

De president had er op gestaan dat het huwelijk plaatsvond 'onder mijn dak', en via Edith had hij toegezegd alles te zullen regelen, 'zoals we het ook voor Alice zouden doen.' Franklin en Eleanor hadden wijselijk besloten niet op TR's aanbod in te gaan. Een huwelijk in het Witte Huis zou meer draaien om de bewoner ervan dan om hen, zoveel was wel duidelijk. Bovendien was New York hun stad, niet Washington. Wel had Eleanor gevraagd of oom Theodore haar wilde weggeven. Met enig passen en meten was het gelukt 17 mei als datum te prikken, als Theodore toch in New York moest zijn voor de jaarlijkse feestdag van Ierse Amerikanen.

Met veel lawaai van paarden en koetsen was de president die middag gearriveerd, zoals altijd stuiterend van enthousiasme en nog met een groen Iers klaverblad in zijn knoopsgat. De locatie was East 76th Street, de naast elkaar gelegen *town houses* van Eleanors oudtante Elizabeth Livingston Ludlow en haar dochter Susie Parish, Eleanors peettante en inmiddels haar surrogaatmoeder. De twee ontvangstkamers konden zo'n tweehonderd gasten herbergen. De bruiloft was een typisch elitefeestje, een societyhuwelijk met veel witte zijde, zilveren rozen en haarspelden met drie struisvogelveren, het wapen van de Hyde Park-Roosevelts. De beste families van New York maakten hun opwachting.

Met zichtbaar genoegen en net iets te luide stem riep TR op de vraag van dominee Peabody wie deze vrouw weggeef, 'I do'. Na de huwelijksvoltrekking kuste de president de bruid en riep tegen de bruidegom, 'Well, Franklin, there's nothing like keeping the name in the family.' Vervolgens beende hij de andere kamer in, op zoek naar een drankje, gevolgd door het merendeel van de gasten. Franklin en

Eleanor hadden weinig andere keus dan met hen mee te bewegen. Zelfs het aansnijden van de bruidstaart trok pas aandacht toen de president een plakje kwam ophalen. Het was precies zoals TR's dochter Alice later zei: 'Vader wilde altijd de bruid zijn bij elke bruiloft, het lijk bij elke begrafenis en het kind bij iedere doop.'

Het was niet voor het laatst dat Theodore, Franklin en Eleanor bijeen waren, wel was het de enige keer dat ze gedrieën in het middelpunt van de aandacht stonden. Theodore was inmiddels vier jaar president. Ook na zijn presidentschap, dat in maart 1909 ten einde kwam, zou hij nadrukkelijk aanwezig blijven in de Amerikaanse politiek. Hij maakte en brak presidenten, gooide zichzelf in 1912 nog eens in de strijd en was tot zijn dood in 1919 een bittere criticus van wie of wat hem ook maar uit de schijnwerpers hield.

Die bitterheid strekte zich niet uit tot Franklin Roosevelt, die TR aanbad en diens carrièrepad imiteerde. Zo werd Franklin in 1910 staatsafgevaardigde en drie jaar later onderminister van Marine. Net als Theodore zou hij gouverneur worden van New York en ten slotte, van 1933 tot 1945, president van Amerika, de langstzittende en de meest invloedrijke van de twintigste eeuw. Eleanor zou er lang over doen om haar eigen plek te vinden, maar toen dat eenmaal het geval was, had ze invloed als uitgesproken feministe en pleitbezorger van progressief beleid. Ze was een belangrijke adviseur voor haar man en, na diens dood, een zelfstandig politica met een prominente rol op het wereldtoneel.

Deze drie Roosevelts waren de belangrijkste Amerikaanse politici van de twintigste eeuw. Ze vestigden en bevestigden de rol van Amerika als wereldmacht, als voorbeeldland, als rijkste en meest invloedrijke democratie. Ze verlostten die wereld uit de klauwen van dictators en streefden naar een wereld die mensen meer bood om van te dromen dan enkel fysieke veiligheid. Je zou kunnen zeggen dat ze de belangrijkste familie van de wereld waren. Een Amerikaanse aristocratie, gevoed door noblesse oblige, zich inzettend op basis van diep gevoelde waarden.

1858-1879, de Roosevelts uit New York

Nederland koestert de Hollandse afkomst van de Roosevelts. Het klopt dat ene Claes Maartenszoon van Rosenvelt in 1649 in New York aankwam. Hij zou rond 1626 geboren zijn op Tholen en werd vergezeld door zijn echtgenote Jannetje Thomas. Claes overleed in 1659, in New York, op 33-jarige leeftijd, Jannetje een jaar later. Hun in 1658 geboren zoon Nicholas werd de stamvader van de Roosevelts, zoals de naam al snel werd geschreven. Zijn oudste twee zonen stichtten de Oyster Bay-tak, waarin Theodore en Eleanor werden geboren, de twee jongere zonen de Hyde Park-tak van Franklin. Het Hollandse deel verwaterde: in Amerika mengen etnische lijnen zich snel en dat gebeurde ook met de Roosevelts.

President Theodore Roosevelt rekende onder meer Hollanders, Schotten, Engelsen en Hugenoten tot zijn voorvaderen en inderdaad toont zijn stamboom een waaier van etnische achtergronden. Theodores moeder, Martha Bulloch, kwam uit Georgia, haar familie had een plantage met slaven. Hoewel Theodore Roosevelt zijn *Autobiography* opent met zijn Hollandse afkomst, leken hij noch Franklin daar veel belang aan te hechten. Als het zo uitkwam verwezen ze er naar, maar dat deden ze met alle varianten in hun achtergrond: vanwege zijn moeder claimde Theodore vaak dat hij het Zuiden begreep. Onmiskenbaar speelde de Hollandse erfenis een rol in de staat New York en zeker in de vallei van de Hudson, hun politieke werkterrein.

We moeten het niet overschatten. Theodores vader vertelde dat hij thuis nog wel eens Nederlands had gehoord, voor de latere generatie was dat niet meer aan de orde.

De Roosevelts maakten deel uit van de New Yorkse elite, je zou het Amerikaanse aristocratie kunnen noemen, met familienamen als Fish, Brevoort, Rutherford, Stuyvesant, Hoffmann, Schermerhorn. Ze werden vaak de 'Knickerbocker'-families genoemd, naar Diedrich Knickerbocker, hoofdpersoon in een bekend boek van Washington Irving. Deze schrijver, zelf wonend aan de Hudson, stak vaak de draak met de karaktereigenschappen van Hollandse Amerikanen, onder meer met hun gierigheid, gebrek aan heldenmoed en liefde voor een borrel. Deze families hadden sociale status, ze waren welgesteld zij het niet puissant rijk en geworteld in de New Yorkse geschiedenis. Geboorte en opvoeding bepaalden of je daarbij hoorde, niet per se vermogen. Voor beide takken van de Roosevelts was Manhattan de thuisbasis, ze werden onderscheiden door hun zomerverblijven. Voor Theodore was dat Oyster Bay, aan de noordzijde van Long Island, voor Franklin was het Hyde Park, aan de Hudson, ten noorden van New York.

De Roosevelts waren succesvol in de handel en later ook als bankiers. Na de burgeroorlog dreven ze steeds verder weg van de dynamische economische elite van de stad. Grof gesteld: ze vormden stilstaand water. Deze kringen hadden een afkeer van de nieuwe rijken, 'vulgar rich', industrycoons en bankiers als de Goulds en Harrimans van de spoorwegen, Rockefeller van de olie en Carnegie van het staal, en de Seligmans, Loeb's en Morgans in de financiële wereld. Gevraagd naar het beroep van zijn vader, zei Theodore altijd 'gentleman'. 'Rentenier' was een beter antwoord geweest. Met politiek hielden *gentlemen* zich niet bezig.

Theodores grootvader Cornelius Van Schaack Roosevelt – CVS voor zijn familie – had van Roosevelt and Son een succes gemaakt, hij was de eerste Roosevelt met een vermogen dat het miljoen oversteeg. CVS had de familiezaak omgebouwd van de import van gereedschap en ijzerwaar naar de import van gehard glas. Tijdens een van de grote

economische crises van de negentiende eeuw, de Panic of 1837, begon Cornelius overal in Manhattan onroerend goed op te kopen. Na het overlijden van zijn vader in 1840 erfde hij daarbovenop een enorm vermogen. Het maakte hem een van de vijf rijkste personen in New York City. Het familiebedrijf vormde zich geleidelijk aan om tot een *private bank*.

Cornelius had elk van zijn vijf zonen bij hun huwelijk een huis cadeau gedaan. Theodore, de jongste, werkte in het familiebedrijf. Hij kwam te wonen naast Robert, een jurist. De twee broers leken op elkaar, met volle baarden en een bril, maar hun dagelijks leven kon niet meer verschillen. Robert schreef boeken, was een man van ideeën. Hij kon smakelijk vertellen, deed aan sport en hield van varen. Zijn lust voor avontuur ging zover dat hij er een geheim leven op nahield met een tweede gezin, een blok verwijderd van zijn woonhuis. Terwijl nagenoeg de hele familie na de burgeroorlog Republikein werd, bleef Robert stug Democraat. Onze partij is de partij van het volk, vond hij.

Daarentegen was Theodore strikt, christelijk, conservatief, en een voorbeeld van zelfbeheersing. Als junior partner in de familieonderneming viel hij niet op. Hij wordt vaak beschreven als fysiek imposant, atletisch, met blauwe ogen, kastanjebruin haar en baard, en 'een stevige, vierkante Hollandse kaak'. Naarmate de onderneming minder aandacht vergde hield Theodore zich meer bezig met filantropie, goede werken verrichtend en zich een reputatie verwervend als een van New Yorks grootste weldoeners.

Theodores avontuur was dat hij verliefd werd op een zuidelijke schoonheid, Martha Bulloch, telg van een rijke familie in Georgia. De Bullochs verbouwden en verwerkten katoen, woonden in een klassiek landhuis in Griekse revivalstijl en bezaten meer dan dertig slaven. Martha, meestal Mittie genoemd, trouwde in 1853 met Theodore. Alleen zijn ouders waren bij de huwelijksvoltrekking aanwezig. Ze voelden zich niet helemaal op hun gemak bij hun eerste bezoek aan het Diepe Zuiden, kennismakend met een heel ander Amerika dan ze gewend waren. Het paar ging wonen in New York, op East 20th Street, in het huis dat Cornelius hen cadeau deed.

De splijtende burgeroorlog

Theodore jr. werd geboren in 1858, als tweede kind na dochter Anna, die van jongs af aan Bamie werd genoemd, afgeleid van *bambina*. Elliott volgde in 1860 en Corinne in 1861. Toen eind 1860 de Amerikaanse burgeroorlog begon, stonden ook in huize Roosevelt Noord en Zuid tegenover elkaar. Theodore sr. had te maken met drie vrouwen die hun zuidelijke wortels koesterden: schoonmoeder Bulloch, zijn vrouw Mittie en haar zus Annie. Zij steunden de afgescheiden zuiderlingen, de Confederatie. Er werd gezegd dat Mittie eens de vlag van de zuiderlingen uithing na een overwinning, de *Stars and Bars*. Dat was overigens minder provocerend dan het lijkt, want de stad New York was vanwege enorme investeringen in de plantages op zijn best tweeslachtig over slavernij.

Het probleem werd acuut toen Theodore zich verplicht voelde zich aan te melden voor het leger van de Unie, voor het Noorden. Met pijn in het hart huurde hij uiteindelijk een vervanger in om namens hem te dienen. Veel welgestelde noorderlingen deden dat, maar in Theodores geval was er simpelweg een veto van zijn vrouw. Mittie kon de gedachte niet verdragen dat haar man tegenover haar broers zou komen te staan.

Volgens dochter Bamie zou Theodore sr. zich altijd schuldig blijven voelen, wat hij compenseerde met gedreven vrijwilligerswerk. Tijdens de oorlog trok hij langs legerkampen om soldaten over te halen een deel van hun loon naar huis te sturen, waar veel gezinnen zonder inkomsten zaten. Sommige biografen menen dat Theodore jr. door deze weinig martiale ervaring van zijn vader altijd de slagvel-den opzocht, politiek en anderszins. Het is mogelijk maar uiteraard niet te bewijzen. Feit is dat de zoon Theodore geen gevecht uit de weg ging en meer dan eens roekeloze moed toonde.

Teedie, zoals junior werd genoemd, verafgootde zijn vader. Tegelijk voelde hij zich onzeker vanwege de hoge standaard die senior zette en de impliciete veronderstelling dat ook zijn zoon daaraan moest voldoen. In zijn jonge jaren was Teedie een zorgelijk type, maar het waren vooral de anderen die zich zorgen maakten over hem. Het hele

gezin Roosevelt kampte met gezondheidsproblemen. Bamie leed aan een aangeboren afwijking van de ruggengraat, Theodore en Corinne waren astmatisch en Elliott had vaak hoofdpijn. Teedies astma-aanvallen waren begonnen op zijn derde en konden in hun heftigheid het hele gezin op zijn kop zetten. Hij had ook nog chronische problemen met zijn maag, had hoofdpijn, was vaak verkouden, had koorts en koortsdromen. Soms ging het ademen zo moeilijk dat hij rechtop zittend moest slapen. Hij was fragiel en te klein voor zijn leeftijd, een nerveus, timide en vaak eenzaam kind.

Theodores astma-aanvallen leken altijd minder heftig onder de kalmerende invloed van zijn vader. Senior liep met Theodore door het huis of nam hem mee naar buiten, in de hoop dat frisse lucht zou helpen. ‘Mijn vader – hij gaf me adem, ik kon slapen als hij me in zijn armen hield, hij gaf me longen, kracht – leven,’ schreef Theodore later. Zijn vader leek zich bewust van de mogelijkheid van een psychosomatische achtergrond voor zijn aanvallen, aangezien ze meestal in het weekend plaatsvonden als senior er was om hem te knuffelen. Later zou TR’s astma altijd terugkeren als hij onder grote druk stond, misschien had vader Roosevelt een punt.

Theodore vluchtte het liefst in avonturenverhalen, of boeken over vogels en andere dieren, maar vader Roosevelt geloofde heilig in de noodzaak zowel de geest als het lichaam scherp te houden. Vandaar dat een deel van de dagelijkse activiteiten op East 20th Street was gewijd aan fysieke inspanning. Een slaapkamer naast de speelkamer was omgebouwd tot ‘gymnasium’, een ruimte met turntoestellen. Ziekte, zei zijn vader, was ‘altijd een schande en vaak een zonde.’ Wat dat precies mocht betekenen in zijn kwakkelende gezin blijft onduidelijk en het klinkt allesbehalve inlevend.

Zijn vader gaf hem als twaalfjarige een levensmotto: ‘Doe wat. Wees gezond. Verspil je tijd niet; schep, handel, wees aanwezig waar je ook bent en wees iemand; onderneem iets.’ Theodore nam het ter harte. Hij werkte aan zijn fysiek, ging iedere wedstrijd aan, gebruikte iedere mogelijkheid om te excelleren. Het hielp meteen, in zijn dagboeken schreef Theodore steeds minder over ziekte. Het zwakke jon-

getje verwierf zich echter vooral een plek met woorden en charme. Zijn leergierigheid, zijn boekenkennis en onophoudelijk praten trokken de aandacht, gaven hem aanwezigheid. Zijn eerste bril leverde een openbaring op. Veel van de invoelende beschrijvingen van de natuur in Roosevelt's boeken zijn terug te voeren op zijn eerste bijziende jaren.

Het gezin was hecht en van de kant van zijn zussen opmerkelijk toegewijd aan Theodore. Bamie, zijn oudere zus, stond hem het meest na. Ze was fysiek misvormd, volgens de familie omdat een kindermisje haar had laten vallen – de elite vond het onaangenaam aangeboren en dus mogelijk erfelijke ziekten als zodanig te erkennen. In werkelijkheid had ze Pott's disease, een vorm van tuberculose die botten verzwakt. Het leidde tot een kromming in de ruggengraat waarvoor Bamie pijnlijke therapieën onderging. Ze zou er haar hele leven last van houden, ondertussen was ze in intellect en stille dominantie minstens Theodores evenknie.

Een snob op Harvard

Theodore genoot ongebruikelijk basisonderwijs, zelfs voor zijn tijd en zijn klasse. Tot zijn dertiende kreeg hij geen formeel onderwijs. Wat hij leerde was wat zijn ouders, zijn boeken, reizen en culturele omgeving hem bijbrachten. Ergens in 1869 suggereerde Mittie dat het gezin baat zou hebben bij een grote reis naar Europa, zoals rijke families die wel vaker maakten. Theodore sr. had er wel oren naar. In het bedrijf was zijn persoonlijke aanwezigheid niet meer nodig en na zijn frustrerende oorlogsjaren zou zo'n Grand Tour een welkome afleiding zijn. Hij kwam met een plan dat verder ging dan Mittie had bedoeld: het omvatte negen landen en zou een jaar duren. De kinderen waren allesbehalve enthousiast en Theodore zei later dat hij de Grand Tour had gehaat. De hoop was dat de reis zijn astma zou verlichten, maar daar bleek niets van toen ze in de zomer van 1870 terugkwamen.

In juli 1871 overleed CVS, grootvader Roosevelt. Dankzij zijn erfenis was Theodore sr., 42 jaar oud, goed voor meer dan twee miljoen

dollar. Hij werd een van de stichters van het Metropolitan Museum en van het Natural History Museum, en schonk behoorlijke bedragen aan het New York Orthopedic Hospital en talloze liefdadigheidsinstellingen. Er was een woning nodig die paste bij deze stand. Het werd een gothisch praalhuis, met ruimte voor butlers, dienstmeiden en koks, en voorzien van het gebruikelijke arsenaal stoelen, vazen, tapijten en schilderijen. De locatie was West 57th Street, in die tijd aan de rand van New York City.

Tijdens de bouw organiseerde Roosevelt vanaf oktober 1872 een nieuwe reis voor zijn gezin, die dit keer niet alleen naar Europa voerde maar ook een boottocht over de Nijl en een bezoek aan het Heilige Land bevatte. Terwijl vader in het late voorjaar terugging naar New York voor toezicht op de laatste fase van de bouw, bleven de anderen in Europa. Kleine Theodore werd in Dresden onderworpen aan een Duitse opleiding van vijf maanden, logerend bij lokale families. Zijn Duits zou goed genoeg worden om later met de Duitse keizer te kunnen converseren. Begin november was de familie terug in Amerika.

Vanaf 1874 brachten de Roosevelts de zomer door in Oyster Bay, aan de noordkust van Long Island. Het dorpje zelf was een verzameling bescheiden witte huisjes, de luxueuze zomerhuizen eromheen waren van een andere orde. Ze lagen in de beboste heuvels of op landgoeden met uitzicht op het water. Theodore sr. huurde een ruim landhuis met veranda aan Cove Road, niet ver van het dorp. Geleidelijk aan werden de vakanties langer, tot wel vier maanden, van juni tot oktober.

Om toegelaten te worden tot Harvard moest junior flink bijspijkeren, vooral op terreinen als wiskunde, grammatica, Latijn en Grieks. Daartoe had zijn vader Arthur Hamilton Cutler ingehuurd, later de oprichter van de Cutler School for Boys. Teedie moest drie jaar aan studiemateriaal in twee jaar verwerken, Cutler dacht dat dat best kon. Roosevelt bleek leergierig en had in Duitsland geleerd wat hard studeren betekende. In de lente van 1876 slaagde Theodore voor zijn toelatingsexamens voor Harvard.

Dat najaar vertrok Theodore naar Cambridge, Massachusetts, een magere maar gespierde jongeman, uitgegroeid met een meter zeven-

tig, zo'n zestig kilo zwaar. Hij vond zichzelf verlegen, timide zelfs, en maskeerde dat met energieke luidruchtigheid. Meisjes vonden hem wat onhandig, jongens vonden hem nogal rigide. Zijn stem was hoog en hij zou altijd slecht zien met zijn blauwgrijze ogen achter dikke brillenglazen. In debat praatte Roosevelt in hoog tempo, de woorden knauwend met zijn grote witte tanden. Hij was een frequent bezoeker van de sportzaal van Harvard zonder dat de oefeningen in fysieke uitstraling veel opleverden. Zijn medestudenten verbaasden zich, geloofden aanvankelijk dat zijn inspanningen vooral voor de bühne bedoeld waren. Ze veranderden van gedachten toen hij die winter urenlang doorschaatste in een bijtende wind die iedereen had weggejaagd. Wel degelijk voor de bühne was Theodores beroemde foto als roeier, met bloot bovenlijf, de armen gekruist voor de borst, indrukwekkende bakkebaarden en een uitdagende, stuurse blik.

Zijn gezondheid was beter dan tevoren, maar bepaald niet geweldig. Zijn buikpijn, hoofdpijn, overgeven en diarree namens soms serieuze vormen aan. In elk geval was de familie zo bezorgd dat ze Theodore weg wilden houden uit de studentenhuisen waar de eerstejaars woonden op de minder aantrekkelijke begane grond. Bovendien voorzagen ze dat kamergenoten zijn gewoonte om dieren te ontleden en op te zetten niet erg zouden waarderen. Roosevelt kreeg privékamers. Zus Bamie zorgde ervoor dat alles piekfijn was ingericht toen Theodore aankwam, het soort vertroeteling en vanzelfsprekende verzorging dat hij zich zijn hele leven zou laten aanleunen.

Roosevelt leefde het leven van een rijke jongeling, met een mooie kamer met kolenhaard, een wasvrouw en een *manservant* die zijn schoenen poetste en de haard aanmaakte. Ontevreden met het eten dat de universiteit bood bezocht hij meestal een privérestaurant, een van de *eating clubs* rondom de campus. Theodore was onbeschaamd upper class, lid van de belangrijke clubs en relatief rijk, een gezien type. Aan Harvard had je twee soorten studenten: de *gentlemen* en de rest. Typerend is wat Theodore dat eerste jaar aan Bamie schreef: 'Ik sta op de negentiende plek in mijn jaar. Slechts één gentleman staat voor me.'

Niet onopgemerkt

De eerste twee jaar aan Harvard waren een ontdekkingsreis, Roosevelt was niet echt populair en liep niet over van zelfvertrouwen. Hij kon gemakkelijk op de kast gejaagd worden, voelde zich snel geschoffeerd. De imposante Engelse bakkebaarden schoor Theodore af toen zijn klasgenoten er grappen over maakten. Terwijl zijn zoon moeite had zijn plek te vinden op Harvard, raakte vader Roosevelt in de herfst van 1877 verzeild in lokale politiek. Hervormingsgezinde politici droegen hem voor als Collector of Customs van de Port of New York, een berucht nest van corruptie dat ze wilden opruimen.

De naïviteit van Theodore sr. pleit voor hem. Hij veronderstelde dat de benoeming een beloning was voor zijn verdiensten voor New York, maar al snel bleek dat president Rutherford Hayes hem enkel had gekozen als symbool voor zijn eigen toewijding aan hervormingen. Door de keurige Roosevelt voor te dragen hoopte Hayes senator Roscoe Conkling te beschamen, de baas van de Republikeinse machine die zijn patronagerechten wilde beschermen. Conkling, de machtigste politicus van de staat, eiste de herbenoeming van Chester Arthur (de latere president). In december werd Roosevelts nominatie door de Senaat verworpen. De deprimerende ervaringen van zijn vader maakten zijn zoon afkerig van partijpolitiek. 'Ik wil graag wetenschapper worden,' verklaarde Theodore een paar maanden later.

Van jongs af aan was Roosevelt geïnteresseerd geweest in vogels, vooral hun geluiden, misschien had zijn slechte gezichtsvermogen zijn gehoor verscherpt. Hij was wat je noemt een vogelaar op het oor. Vanuit Harvard exploreerde Theodore de Adirondacks in het noorden van New York en in de zomer van 1877 schreef hij zijn eerste gedrukte werk: *The Summer Birds of the Adirondacks*, een catalogus van de geobserveerde vogels. Het werd gevolgd door zijn observaties rondom het buitenhuis van de familie, *Notes on Some of the Birds of Oyster Bay*. Academisch mocht Theodore niet de hoogste ambities hebben, als hij ergens in geïnteresseerd was dan leverde hij.

Zijn vaders teleurstelling over de benoeming viel samen met diens groeiende gezondheidsproblemen. In de zomer van 1877 had senior

last gekregen van buikpijn, men dacht aan buikvliesontsteking. Hij leek te herstellen maar tegen de kerst zag de 46-jarige er onthutsend slecht uit. Zonder dat zijn familie het wist (het is onduidelijk wat hij zelf wist) leed Theodore sr. aan niet te opereren darmkanker. Hij overleed op 11 februari 1878, na weken waarin de helse pijn alleen werd verlicht met ether en chloroform. Tot zijn bittere teleurstelling kwam Theodore te laat om afscheid te nemen, waarschijnlijk omdat Elliott dat bewust uitstelde, misschien om zijn broer te ontzien.

Voor het gezin betekende Roosevelt's dood een enorme verandering. Mittie was emotioneel en nogal onpraktisch, Bamie zou de rol van mater familias overnemen. Zoals Elliott voorzag, was Theodore totaal uit het veld geslagen door de dood van zijn vader, 'alsof een deel van mijn leven me is ontnomen.' Terug op Harvard had hij moeite zich aan de studie te zetten. In *mood swings* die met de kennis van zijn latere leven misschien niet zo verrassend zijn, stortte Theodore zich in allerlei activiteiten. Als hij maar bezig was.

In zijn laatste twee jaar op Harvard was Theodore vooral sociaal actief: de juiste clubs, grote uitgaven. De erfenis van zijn vader beliep zo'n 125.000 dollar, goed voor een jaarlijks inkomen van 8.000 dollar. Om de verhoudingen weer te geven: dit was meer dan de president van Harvard verdiende. In zijn dagboek schreef Theodore over zichzelf als 'comfortable not rich'. Maar hij leefde er goed van en was een fat geworden. Verhalen over zijn door een hond getrokken rijtuigje en zijn dandy-achtige verschijning waren legio. Theodore liet zijn morele scherpslijperij vallen, in elk geval nam hij zichzelf niet meer de maat. Hij dronk, meestal voor de gezelligheid, soms ging hij te ver. In zijn dagboek schreef hij dat wijn 'me akelig vechtlustig [maakt]'. Het was zeker een manier om populair te worden. Hij werd gevraagd voor de exclusieve Porcellian Club.

Van het wilde studentenleven, overgoten met drank en bezoek aan Bostonse prostituees, moest Roosevelt niets hebben. Hij koesterde altijd een Victoriaanse preutsheid. Dat wil zeggen dat hij neerkeek op mensen die te veel dronken of mannen die de zeden wat vrijer opvatten – om over de vrouwen maar niet te spreken. Volgens zijn

biograaf Edmund Morris was seks voor hem deel van de mystieke vereniging van het huwelijk, en, hoe plezierig ook, alleen functioneel, om nageslacht te verwekken. Buiten het huwelijk bestond seks voor hem eenvoudigweg niet.

Academisch raakte Theodore niet bevlogen. Hij haalde goede cijfers, maar de ambitie om wetenschapper te worden was al lang achter de horizon verdwenen. De president van Harvard vatte het veel later zo samen: Theodore was een jongen die behoorlijk veel las, maar nooit de diepte inging. Toch bleef hij niet onopgemerkt. Theodore aarzelde niet vragen te stellen, opmerkingen te maken, de zaak een beetje op te schudden. In een van zijn colleges was hij zo nadrukkelijk aanwezig dat de professor hem toebeet: 'Now, look here Roosevelt, let me talk! I'm running this course.' In zijn *Autobiography* schreef TR dat hij op Harvard alleen maar had gehoord over 'individuele moraliteit' en 'laissez faire', en vrijwel niets over collectieve verantwoordelijkheid, over de samenleving. Dat klinkt imponerend, het is echter onwaarschijnlijk dat hij deze gedachten al op Harvard had. Het leest als terugredeneren vanuit zijn latere stellingnames.

Op vrijersvoeten

Van kindsbeen af was Edith Carow, een buurmeisje van de Roosevelts, bevriend geweest met de familie, meer dan dat, ze was haast een extra dochter. Dat gold des te meer wegens Ediths eigen jeugd, die niet zonder problemen was. Vader Charles Carow liep vast in zijn zaken, veranderde in een alcoholicus met een wankele gezondheid. Haar moeder Gertrude zag dat allemaal gebeuren en was zelf een hypochonder, worstelend met de steeds dalende levensstandaard van haar gezin. Allicht dat de gezelligheid van de Roosevelts Edith aansprak.

Vooraf met Theodore kon Edith het van jongs af aan goed vinden. Tijdens de grote Europese reis in 1870 miste hij haar het meest, schreef de elfjarige in zijn dagboek. De algemene verwachting was dat er meer van zou komen, dat hun kinderband zou veranderen in

iets substantieels. Dat deed het. Theodore roeide met Edith, had zijn boot zelfs naar haar genoemd. Ook toen hij naar Harvard ging hielden ze intensief contact, tot ze ergens in augustus van 1878 – Theodore was negentien, Edith zestien – een confrontatie hadden die een einde maakte aan hun kalverliefde.

We weten niet wat precies het probleem was. Het is mogelijk dat Theodore haar ten huwelijk vroeg en Edith hem afwees, al zei Edith later dat hij haar in die jaren meerdere malen ten huwelijk had gevraagd, dus waarom dit specifieke verzoek dan zo slecht viel blijft onduidelijk. Theodore was nog steeds dolende na de dood van zijn vader, of misschien was het juist Edith die leed onder de verslechterende situatie van haar familie. In elk geval was Roosevelt behoorlijk van slag, genoeg om later die dag met zijn paard door de bossen van Oyster Bay te razen. Toen een hond van de burens naar hem blafte, schoot hij het dier dood.

In oktober 1878 ontmoette Theodore voor het eerst Alice Hathaway Lee, een nicht en buur van een zijn vrienden, wiens familie net buiten Boston woonde. Alice was zeventien, een paar dagen ouder dan Edith, lang, atletisch gebouwd en vrolijk en snel van begrip. Anderen vonden haar aan de koele kant, al was dat mogelijk een pose om zich de horde aan potentiële vrijers van het lijf te houden. Steeds vaker dook Alice op in Theodores dagboek. Hij kwam wat al te vaak op bezoek en was wat al te lawaaierig, reden voor Alice hem op afstand te houden en af te wijzen toen hij wat al te overmoedig al meteen een huwelijksaanzoek deed. Ze was wel geïntregerd.

Daarmee was het voor Theodore een uitdaging geworden en zoals elke uitdaging die hij tegenkwam moest hij winnen, zowel voor zijn eigen gemoedsrust als om zijn eer tegenover de buitenwereld overeind te houden. Dat leverde een rusteloze winter op, met afwisselend buien van energie en wanhoop volgens een patroon dat hij eerder had laten zien. Theodore besloot Alice te veroveren via haar familieleden die hem als persoon steeds meer gingen waarderen. Eindelijk, in januari 1880, accepteerde ze. Het huwelijk werd voor de herfst gepland. Hij kwam meteen tot rust maar was zo ‘bezitterig’, schrijft bio-

grafe Kathleen Dalton, dat hij Alice gerust moest stellen dat ze niet al haar vrijheid zou kwijtraken.

In juni studeerde Theodore af aan Harvard College, een respectabele nummer 21 in een klas van 177. Die zomer ging hij met zijn broer Elliott, die zich had ontwikkeld tot een rijke nietsnut, jagen in het westen van Amerika. Wat hij niet aan anderen vertelde was dat zijn arts hem had gewaarschuwd over ‘hartproblemen’. Het advies was een rustig leven te leiden, liefst zonder al te veel inspanning. Fysieke uitdagingen moest hij vermijden. Theodore zou geantwoord hebben dat hij nooit op die manier kon leven, dat hij precies het omgekeerde zou doen. Alleen al om het ongelijk van de arts bewijzen – of te testen – begon hij *out west* aan een regime van zelfopgelegde fysieke uitdagingen om zich te versterken. Ook al nam Theodores enthousiasme wat af door diverse tegenslagen, inclusief ziekte, en al was hij met zijn hoofd bij het aanstaande huwelijk, het westen maakte indruk. Voor Theodore waren vooral de immensheid en de leegte van het Amerikaanse landschap een openbaring.

Theodore en Alice trouwden op een mooie herfstdag, tijdens de Indian Summer in New England, op 27 oktober 1880, Theodores tweeëntwintigste verjaardag, Alice was negentien jaar oud. De receptie was in de ‘grand tradition’. De huwelijksnacht werd in Springfield doorgebracht, daarna brachten ze twee weken door in Oyster Bay. De huwelijksreis moest wachten tot de zomer, aangezien Theodore zich op aandringen van zijn oom Robert had ingeschreven als rechtenstudent aan Columbia University in New York, toen nog gevestigd in zuid-Manhattan. Het paar trok in bij Theodores moeder, maar er zijn geen tekenen dat Alice dat erg vond. Ze had niet de ambitie een eigen huishouding te runnen, sterker, ze leek er plezier in te scheppen Theodore te delen met de andere vrouwen in huize Roosevelt. Zolang hij haar maar aanbad vond ze de adoratie van anderen prima.

Theodore en Alice leidden een luxe leven, de avonden waren gevuld met sociale activiteiten. Het stel was geziene gast op de soirees van Mrs. Astor, de matriarch van de New Yorkse society. Overdag was Theodore nog gewoon student. De rechtenstudie met het voortdu-

rende sparren en beargumenteren spraken hem meer aan dan Harvard had gedaan. Als hij vond dat docenten niet logisch klonken stelde hij zelf vragen en net als op Harvard onderbrak Theodore regelmatig de docent. Niet alle docenten en niet alle studenten waren daarvan gediend.

Menigeen zag iemand ‘met een toekomst’, zij het niet in de juristerij. Zelf kon hij ook niet echt begeistert raken van het vak. Theodore liep een soort stage bij oom Robert om de juridische praktijk te leren. Conversatie met Robert, die als Democraat een termijn had gediend als afgevaardigde in Washington, wette wel zijn interesse in politiek. Roberts pogingen Theodore in het Democratische kamp binnen te halen leverden echter niets op.

Theodores jaren met Alice worden altijd omschreven als intens gelukkig, al zijn er signalen dat Theodore zich realiseerde dat Alice als intellectueel klankbord weinig te bieden had. Op hun verlate huwelijksreis in Europa, in de zomer van 1881, schreef Roosevelt aan zijn eerste serieuze boek, *The Naval War of 1812*. Het boek zette iets van een toon. Theodore mocht graag autoriteiten aanvallen, aantonen dat ze het bij het verkeerde eind hadden. Zo werd Thomas Jefferson een van zijn favoriete doelwitten. Hij vond de derde president crimineel nalatig in zijn gebrek aan voorbereiding voor een oorlog die welhaast onvermijdelijk leek, de oorlog met Engeland die in 1812 uitbrak.

Typisch Roosevelt was dat hij het soms belangrijker vond de fouten aan te duiden van de autoriteit op dit terrein, William James, dan zijn eigen verhaal te vertellen. Maar hij putte diep uit de bronnen om zijn punten te scoren. De afronding kostte nog de nodige moeite, maar eind 1881 was het boek klaar. Dat voorjaar werd het gepubliceerd en kon de 23-jarige rechtenstudent zich koesteren in de bewondering van beroepshistorici. Jaren voordat Alfred Thayer Mahan een boek zou publiceren dat de bijbel werd voor politici met imperiale en maritieme ambities pleitte Theodore Roosevelt al voor een sterke marine.

Een fascinerend portret van Theodore, Franklin en Eleanor Roosevelt

De twintigste eeuw wordt wel de *American Century* genoemd. De Verenigde Staten domineerden de wereld, hielpen wereldoorlogen winnen en zetten een systeem op van veiligheid, vrede en economische voorspoed dat die wereld goed gediend heeft. Dat was geen vanzelfsprekend proces, er waren mensen voor nodig om het tot stand te brengen.

President Theodore Roosevelt stond aan het begin van deze ontwikkeling, de eerste moderne president duwde Amerika het wereldtoneel op. Franklin Roosevelt, vier keer gekozen tot president, hielp een gehavend Amerika door de Grote Depressie en was onmisbaar om die vrije wereld door de Tweede Wereldoorlog te leiden.

Zonder zijn echtgenote Eleanor zou hij echter nooit het Witte Huis bereikt hebben. Zij hielp hem opkrabbelen toen hij door polio was geveld, voorzag hem van advies en kritiek en was, deels als zelfstandig politica, een rolmodel voor talloze vrouwen. Na de oorlog speelde ze een cruciale rol als First Lady van de wereld bij het opstellen en aanvaarden van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

In zijn bekende schrijfstijl, inzichtelijk, rijk en toch gemakkelijk leesbaar, geeft Frans Verhagen een fascinerend inkijkje in het leven van deze drie Rooseveltts. Hij beschrijft hun sterke en hun zwakke punten, hun succes en hun falen. Het is het verhaal van de Amerikaanse Eeuw en de mensen die hem vormgaven.

Uitgeverij Omniboek

www.omniboek.nl

NUR 680

ISBN 9789401916196

9 789401 916196